

PRIORITNÍ ÚKOLY ČSÚ NA ROK 2020

ÚVOD

Prioritní úkoly jsou vedením ČSÚ každoročně stanovovány s cílem podpořit aktivity, které patří k těm nejvýznamnějším z hlediska dalšího vývoje úřadu. Jejich úspěšné plnění přispívá k budování pozitivní image ČSÚ jako odborné a progresivní organizace a k růstu prestiže jak v domácím, tak v mezinárodním měřítku.

Východisko pro formulování prioritních úkolů zajišťující kontinuitu a koncepčnost celého procesu tvoří mise, vize a strategie úřadu. V roce 2017 vedení ČSÚ schválilo aktualizovanou strategii pro pětileté období 2018–2022:

- maximalizovat užitek a komfort uživatelů při dodržení těchto základních principů: dostupnost statistických informací, jejich relevance, přesnost, dochvilnost, srozumitelnost, srovnatelnost a úplnost;
- zvyšovat efektivnost procesů a produktivitu práce, inovovat Statistický informační systém s využitím nástrojů managementu znalostí, optimalizací procesů a neustálým zlepšováním procesů a postupů;
- optimalizovat zátěž respondentů statistických zjišťování při zachování kvality výstupů cestou využívání principů a možností eGovernmentu, sdílení dostupných administrativních dat, zdokonalování moderních statistických metod a prosazování aktivního dialogu se zainteresovanými stranami;
- trvale motivovat a profesně rozvíjet klíčové zaměstnance prostřednictvím vzdělávání, kvalitní interní komunikace a umožněním seberealizace;
- zvyšovat prestiž na národní i mezinárodní úrovni podporou statistické gramotnosti a cílenou a proaktivní komunikací.

Nová strategie úřadu je rozpracována do oblastí strategických zájmů, které mimo jiné reflektují priority stanovené ve víceletém evropském statistickém programu a aktuální požadavky dalších skupin uživatelů dat. Zahrnuje oblasti metodiky a registrů, makroekonomických, produkčních, environmentálních a sociálních statistik a demografie. Zvlášť pojednává o oblastech diseminace, komunikace s uživateli a prostředí ICT technologií.

Jednotlivé prioritní úkoly odpovídají dílčím etapám v naplňování strategie. Během posledních let se aktivně řešily prioritní úkoly v oblasti přípravy příštího sčítání lidu, domů a bytů, zefektivnění státní statistické služby a využití administrativních dat a dat z podnikových informačních systémů, zkrácení termínů pro rychlé odhady HDP, rozvoje statistických registrů či implementace nástrojů vytvářených v rámci projektu Redesign SIS. Významná pozornost byla také věnována problematice statistiky odpadů a druhotných surovin, datové podpory agendy udržitelného rozvoje či realizaci úkolů vyplývajících z tzv. peer review, tedy auditu plnění principů Kodexu evropské statistiky, který se uskutečnil v roce 2015.

Pro rok 2020 byly vytyčeny následující prioritní úkoly:

1. Příprava sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021;
2. Revize podnikového výkaznictví s cílem snížení administrativní zátěže;
3. Rebranding statistiky zahraničního obchodu.
4. Zkrácení termínů pro rychlé odhady HDP (T+30);

Postup plnění prioritních úkolů je průběžně a se zvýšenou pozorností sledován a hodnocen vedením úřadu. Jedná se o nadstandardní činnosti obvykle související s vysokými nároky na odbornost a personální kapacitu. Proto jsou všichni vedoucí zaměstnanci povinni primárně alokovat disponibilní zdroje na jejich plnění.

1. PŘÍPRAVA SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ V ROCE 2021

Gestor úkolu:

Sekce demografie a sociálních statistik (S6)

Spolugestoři:

Projektové struktury sčítání včetně řídicího výboru, projektového týmu a řešitelských týmů (legislativní příprava, logistická podpora, architektura, územní příprava, sčítací formuláře, sběr dat, zpracování, diseminace, bezpečnost, komunikace)

Cíl a obsah úkolu:

Příští sčítání lidu, domů a bytů se bude konat v roce 2021. Jeho příprava představuje komplexní, víceletý proces, proto je mezi prioritní úkoly ČSÚ každoročně zařazována již od roku 2015.

Struktura prioritního úkolu bude obdobná jako v minulých letech. V rámci legislativní přípravy bude hlavním úkolem vypracování vyhlášky k zákonu o sčítání, jehož návrh byl v srpnu 2019 předložen vládě. Příprava vyhlášky bude probíhat v prvním a částečně v druhém kvartálu 2020. Součástí vyhlášky bude vzor listinného sčítacího formuláře – jeho pracovní verze bude na přelomu 2019 a 2020 testována a v průběhu prvního čtvrtletí bude připravena jeho finální verze. Na finální verzi listinného formuláře bude navazovat tvorba elektronického formuláře (maketa elektronického formuláře byla testována již v roce 2019).

Během celého roku 2020 bude pokračovat územní příprava sčítání. Ta byla zahájena v roce 2019 a do konce roku 2020 bude finalizována – bude dokončeno došetřování údajů o budovách a adresách, vytvořeny seznamy bytů a vymezeny sčítací obvody. Nejvýznamnějším úkolem bude příprava a realizace zkušebního sčítání, během kterého bude ověřen celý proces sběru dat a prvotního zpracování. Ověřen bude sběr a zpracování dat z administrativních zdrojů a v rámci zkušebního sčítání v terénu bude odzkoušena fáze online sčítání i terénní došetření.

Pokračovat budou aktivity na mezinárodním poli. S blížícím se referenčním rokem příštího sčítání již byla na evropské půdě uzavřena většina témat vztahujících se k tomuto cenzu a do centra pozornosti se přesunula příprava právního rámce pro cenzu příští, zejména pak pro každoroční statistiku cenzového typu.

Okruhy řešení:

1. Legislativní příprava;
2. Územní příprava;
3. Zkušební sčítání – příprava a provedení;
4. Mezinárodní aktivity.

2. REVIZE PODNIKOVÉHO VÝKAZNICTVÍ S CÍLEM SNÍŽENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE

Gestor úkolu:

Sekce produkčních statistik (S5), sekce demografie a sociálních statistik (S6)

Spolugestoři:

Sekce obecné metodiky a registrů (S3)

Cíl a obsah úkolu:

Prioritní úkol zahrnuje širší spektrum aktivit zaměřených na modernizaci podnikového výkaznictví, které si kladou za cíl revidování stávajícího systému šetření a získání nebo využití nových zdrojů administrativních dat. Cílem je snížení administrativní zátěže, případně optimalizace stávajících zdrojů tak, aby při nezvyšování administrativní zátěže pokrývaly i nové požadavky na výstupy. Úkol plynule navazuje na stejnojmenný prioritní úkol z roku 2019 a kromě aktivit z předchozího roku, které vyžadují pokračování, zahrnuje i nové činnosti.

V oblasti statistiky trhu práce bude v roce 2020 v návaznosti na zrušení výkazu P 3-04 spuštěn nový systém sběru dat o práci a mzdách založený na jediném výkazu Práce 2-04, který bude sloužit i pro naplnění požadavků na krátkodobé statistiky dle legislativy EU. Cílem je zabezpečit plynulý přechod mezi oběma systémy zpracování.

Ve statistice průmyslu bude v případě sledování produkce průmyslových výrobků a služeb provedena optimalizace zpravodajské povinnosti a počtu sledovaných ukazatelů v závislosti na jejich statistické významnosti. Cílovým stavem je stabilizace nebo snížení administrativní zátěže při zvýšení pokrytí dle požadavků nařízení FRIBS.

Statistika energetiky si klade za cíl optimalizovat sledování spotřeb paliv a energií. Cílovým stavem je získání dodatečných zdrojů privátních dat o spotřebě elektřiny a plynu od distributorů těchto energií, ideálně na úrovni mikrodat. ČSÚ započne jednání se všemi zainteresovanými stranami a pokusí se zajistit podmínky pro přístup k těmto datům. V případě úspěšného zajištění těchto údajů a v kombinaci s vytvořením podpůrných ekonometrických modelů bude do budoucna možné výrazně omezit velikost výběrového souboru úlohy EP 5-01.

Z hlediska statistiky obchodu a služeb bude implementováno strategické rozhodnutí ČSÚ nahradit část šetření SP 1-12 modelem založeným na administrativních datech z DPH. Zároveň budou provedeny práce na sestavení měsíčních dat za tržby ve velkoobchodě, a to čistě na základě administrativních zdrojů a bez opory ve zrušeném výkazu P 3-04. Důsledkem bude nejen snížení administrativní zátěže podniků, ale zároveň také nenavýšení zátěže vyplývající z nových požadavků rámcového nařízení FRIBS. V rámci úkolu budou rovněž pokračovat práce na využití dostupných dat z pokladních systémů obchodních řetězců v rámci statistiky maloobchodu.

V rámci statistiky odpadů bude realizováno strategické rozhodnutí ČSÚ využít oporu v podobě administrativního zdroje ISPOP v maximální míře, jaká bez snížení kvality dat umožňuje naplnit požadavky EU na data o odpadech a dále také zabezpečit data pro indikátory produkce spotřeby druhotných surovin. Zároveň budou v návaznosti na prioritní úkol z předchozího roku pokračovat jednání s MŽP. Cílem je dosažení shody na takových úpravách administrativního zdroje dat, které by zvýšily využitelnost těchto dat pro statistické účely a otevřely prostor pro další snižování administrativní zátěže respondentů.

Oblast roční strukturální podnikové statistiky naváže na práce z roku 2019. Bude pokračovat komunikace s GFŘ, přičemž se očekává dodání rozšířené sady administrativních dat. Po jejím převzetí bude provedena podrobná analýza, na jejímž základě budou navrženy úpravy výkazu a vyhodnoceny dopady do dočtových programů. Navržené změny budou následně projednány s interními uživateli.

Okruhy řešení:

1. Statistika práce: Stabilizace čtvrtletní úlohy Práce 2-04 a jejího využití pro plnění reportingových povinností;
2. Statistika průmyslu: Optimalizace sledování průmyslových výrobků a služeb;
3. Statistika energetiky: Modernizace sledování spotřeb paliv a energií;
4. Statistika obchodu a služeb: Optimalizace výběru a využití administrativních zdrojů dat v rámci krátkodobých šetření v obchodu a ve službách;
5. Statistika životního prostředí: Příprava a realizace změn ve zpracování statistiky odpadů a druhotných surovin s důrazem na využití administrativních dat;
6. Strukturální podniková statistika: Příprava změn výkazu P 5-01 a jeho zpracování s využitím dodatečných administrativních dat s cílem snížení administrativní zátěže mikro a malých podniků.

3. REBRANDING STATISTIKY ZAHRANIČNÍHO OBCHODU

Gestor úkolu:

Sekce makroekonomických statistik (S4)

Spolugestoři:

Sekce IT (S9), odbor informačních služeb (O29)

Cíl a obsah úkolu:

Na základě výsledků posledního auditu statistiky zahraničního obchodu z roku 2013 a na základě rozhodnutí vedení ČSÚ dojde od roku 2020 k úpravám v publikaci a prezentaci dat ve statistice zahraničního obchodu se zbožím. Primárně budou v této oblasti zveřejňována a nabízena data podle metodiky, která je založena na změně vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty (tzv. národní pojetí). Údaje v národním pojetí z makroekonomického hlediska mají větší vypovídající schopnost o reálném zahraničním obchodu České republiky. V této souvislosti dojde především k terminologickým změnám, a to v tom smyslu, že jako informace o zahraničním obchodě budou prezentovány pouze výsledky v národním pojetí. Přeshraniční pojetí, které je založeno na pohybu zboží přes hranice, se již nebude nazývat zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice.

Okruhy řešení:

1. Úprava datových výstupů, včetně Katalogu produktů, VDB a Rychlých informací;
2. Změny ve webové prezentaci statistiky zahraničního obchodu;
3. Informování a edukace uživatelů dat.

4. ZKRÁCENÍ TERMÍNŮ PRO RYCHLÉ ODHADY HDP (T+30)

Gestor úkolu:

Sekce makroekonomických statistik (S4)

Cíl a obsah úkolu:

Eurostat již několik let zveřejňuje odhady HDP za EU v termínu 30 dní po skončení referenčního období. ČSÚ pro tyto odhady od roku 2014 pravidelně zasílá podklady a mnoho evropských zemí již přistoupilo ke zveřejňování těchto rychlých odhadů i na národní úrovni. Cílem je poskytnout širší veřejnosti informace o vývoji ekonomiky v kratším termínu. Na základě rozhodnutí vedení ČSÚ dojde k realizaci tohoto záměru od července roku 2020. Poprvé tudíž budou zveřejněny rychlé odhady HDP ve zkráceném termínu za 2. čtvrtletí roku 2020. Současně bude upraven kalendář publikací pro zveřejňování čtvrtletních odhadů HDP. Informace o čtvrtletním HDP budou zveřejňovány a upřesňovány v termínech 30, 60 a 90 dnů po skončení čtvrtletí.

Okruhy řešení:

1. Testování nového modelu;
2. Příprava komunikační strategie a její realizace.